

ຄຳບອກເລົ່າກັນ ແລະ ຂໍ້ເທັດຈິງ:

ມົນທົນ ໂຮກຈິຕ ທີ່ພາໃຫ້ຖືກຈຳແນກ (ຫຼື ຖືກລັງກຽດ)

ຄຳເລົ່າກ່າວຂານກັນ	ຂໍ້ເທັດຈິງ
ໂຮກຈິຕ ແມ່ນສິ່ງໃດສິ່ງໜຶ່ງ ທີ່ເກີດຂຶ້ນໄດ້ກັບ “ຄົນອື່ນໆ” ທ່ານ	ມີລາຍງານວ່າ ນຶ່ງໃນ 5 ຂອງຄົນຜູ້ໃຫຍ່ໃນຄາລິຟໍເນັຽ ຕ້ອງໄດ້ຮັບການຊ່ອຍເຫຼືອ ກ່ຽວກັບບັນຫາສຸຂ ພາບຈິຕ ຫຼື ດ້ານສະຕິອາຣົມ. ເດັກນ້ອຍປະມານ 9 ລ້ານຄົນຢູ່ໃນສະຫະຣັຖ ມີບັນຫາດ້ານສະຕິອາຣົມ ຂັ້ນຮ້າຍແຮງ, ແຕ່ວ່າ ມີພຽງແຕ່ 1 ໃນ 5 ຂອງເດັກເຫຼົ່ານີ້ ທີ່ໄດ້ຮັບການປິ່ນປົວແບບຖືກຕ້ອງ ເໝາະສົມ.ⁱⁱ ບັນດາເດັກນ້ອຍ ແລະ ຜູ້ໃຫຍ່ ຕ່າງກໍປະສົບບັນຫາທາງສຸຂພາບຈິຕຫຼາຍແບບຫຼາຍຢ່າງ ເໝືອນໆກັນ ນັບຕັ້ງແຕ່ ມີຄວາມຜິດປົກກະຕິເຮັດວຽກຫຼາຍເກີນໄປ ຈົນຮອດຂັ້ນເຄິ່ງກາງໆ.
ໂຮກຈິຕ ເປັນໂຮກທີ່ປົວບໍ່ໄດ້, ເຈົ້າຈະເປັນໂຮກຈິຕໄປຈົນຕອດຊີວິດ	ບໍ່ພຽງແຕ່ມີການປິ່ນປົວໄດ້ທ່ານ ແຕ່ຍັງສາມາດປິ່ນປົວໃຫ້ຫາຍໄດ້ ຢ່າງສົມບູນ. ໃນປັດຈຸບັນ ພວກເຮົາ ພວມມີການສຶກສາຮຽນຮູ້ ວິທີປ້ອງກັນ ໂຮກຈິຕ ແລະ ສົ່ງເສີມໃຫ້ມີສຸຂພາບຈິຕທີ່ດີ. ດ້ວຍການຊ່ອຍເຫຼືອແລະການປິ່ນປົວ ດັ່ງກ່າວນີ້ ມີຢູ່ລະຫວ່າງ 70 ຫາ 90 ເປີເຊັນຂອງຜູ້ຄົນທີ່ເປັນໂຮກຈິຕ ມີອາການຫຼຸດຜ່ອນລົງຢ່າງເຫັນໄດ້ຊັດເຈນແລະຄຸນພາບຊີວິດກໍມີການປັບປຸງດີຂຶ້ນ.ⁱⁱⁱ
ລູກຊາຍ/ ລູກສາວຂອງຂ້ອຍ ກຳລັງສະແດງການກະທຳແປກໆ ອອກມາ, ແຕ່ ມັນກໍພຽງແຕ່ເປັນສ່ວນໜຶ່ງຂອງຄວາມເປັນເດັກທ່ານແຫຼະ	ການສຳຮວດວິຈັຍສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ເຄິ່ງໜຶ່ງຂອງຄົນຜູ້ມີຈິຕຜິດປົກຕິທັງໝົດ ແມ່ນເລີ່ມເມື່ອອາຍຸ 14 ປີ, ແລະ ຈຳນວນສາມສ່ວນສີ່ ເລີ່ມເປັນເມື່ອອາຍຸ 24 ປີ.^{iv} ແຕ່ວ່າ, ໂດຍສະເລັ່ງແລ້ວ ພາຍຫຼັງ 6 ເຖິງ 8 ປີຜ່ານໄປ ສຳຮັບອາການໂຮກອາຣົມເສົ້າຊຶມ; ພາຍຫຼັງ 9 ເຖິງ 23 ປີຜ່ານໄປ ສຳຮັບອາການໂຮກກຸ້ມໃຈ (ວິຕິກກັງວົນ) ຈຶ່ງສາມາດຊ່ວຍປົວເອົາຊາວໜຸ່ມໄດ້.^v
ພວກຄົນທີ່ຖືກກວດວິນິດສັຍ ໂຮກຈິຕ ເປັນສິ່ງອັນຕຣາຍ ແລະຄວນຫຼີກເວັ້ນ	ໂຮກຈິຕ ກວມເຖິງ ປະມານ 3 ເປີເຊັນ ຂອງຜູ້ທີ່ກໍ່ເຫດຄວາມຮຸນແຮງທັງໝົດ ໃນປະເທດສະຫະຣັຖ.^{vi} ບັນດາຄົນທີ່ມີບັນຫາທາງໂຮກຈິຕ ມີທ່າວ່າເຂົາເປັນເຫຍື່ອຜູ້ຮັບເຄາະຮ້າຍຈາກຄວາມຮຸນແຮງ ຫຼາຍກວ່າທີ່ຈະເປັນຜູ້ກໍ່ເຫດຮຸນແຮງ. ມີລາຍງານບອກວ່າ ຜູ້ຄົນທີ່ເປັນໂຮກຈິຕຂັ້ນຮຸນແຮງ ຫຼາຍກວ່າ 25 ເປີເຊັນ ແມ່ນຜູ້ ເປັນເຫຍື່ອເຄາະຮ້າຍຂອງອາດຊະຍາກຳຮຸນແຮງໃນຊ່ວງປີທີ່ຜ່ານມາ, ມີອັດຕາສູງກວ່າກໍຣະນີຂອງຄົນທົ່ວໆ ໄປ ເກືອບ 12 ເທົ່າ.^{vii}
ຂ້ອຍບໍ່ຈຳແນກ (ຫຼືລັງກຽດ) ພວກຄົນທີ່ຖືກກວດຫາສະມຸຕຖານຂອງໂຮກຈິຕ ແຕ່ຢ່າງໃດ, ແຕ່ວ່າຂ້ອຍບໍ່ຢາກເຮັດວຽກນຳ ຫຼືຢູ່ໃກ້ເຂົາເຈົ້າ	ນອກຈາກ ຈະບໍ່ຍຸດຕິທັມ ແລະບໍ່ເປັນທີ່ຍອມຮັບທາງດ້ານຈັຣຍາທັມແລ້ວ, ມັນຍັງເປັນສິ່ງທີ່ຜິດກົດໝາຍ ນຳອີກ ທີ່ເຮົາຈະປະຕິເສທ (ບໍ່ຮັບຮູ້) ສິດທິອັນໃດອັນໜຶ່ງຂອງຄົນຜູ້ໃດ ຜູ້ໜຶ່ງ ເນື່ອງຈາກເຂົາເປັນໂຮກຈິຕ ແທ້ໆ ຫຼື ພຽງເຫັນວ່າເຂົາມີອາການໂຮກຈິຕ. - ກົດໝາຍຊາວອະເມຣິກັນຜູ້ມີຄວາມພິການ (ທຸພິລພາບ) ສປປປ 1990 ໄດ້ກຳນົດໃຫ້ເປັນສິ່ງກົດໝາຍ ຖ້າວ່ານາຍຈ້າງ ຫຼື ສະຖານທີ່ ທີ່ໃຫ້ບໍລິການສາທາລະນະນະຊົນ ຫາກຈຳແນກ ຫຼື ລັງກຽດ ຜູ້ໃດຜູ້ໜຶ່ງທີ່ມີອາການໂຮກຈິຕ. - ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການຢູ່ອາສັຍ (ຫົວຂໍ້ທີ 7 ຂອງກົດໝາຍສິດທິພິລເມືອງ ສປປປ 1966) ໄດ້ກຳນົດໃຫ້ເປັນການກະທຳຜິດກົດໝາຍ ຖ້າວ່າ ເຈົ້າຂອງເຮືອນ/ເຈົ້າຂອງທີ່ດິນ ຫຼືວ່າ ໜ່ວຍງານອະສັງຫາຣິ ມະຊັບ ຫາກຈຳແນກ (ສແດງຄວາມລັງກຽດ) ຕໍ່ກັບ ຜູ້ໃດຜູ້ໜຶ່ງ ທີ່ມີໂຮກຈິຕ.

ຄຳເລົ່າກ່າວຂານກັນ	ຂໍ້ເທັດຈິງ
ຂ້ອຍບໍ່ແມ່ນຈິຕແພດ; ຂ້ອຍບໍ່ສາມາດຈຳແນກເຫັນຄວາມແຕກຕ່າງຂອງຄົນທີ່ມີບັນຫາທາງສຸຂະພາບຈິຕ.	ມີຫຼາຍຄົນ ເວົ້າວ່າ ຈຸດມົນທົນ (ຫຼືບົມດ້ອຍ) ໃນຈິຕໃຈ ແລະ ການຈຳແນກລັງກຽຕ ອາດເປັນສິ່ງທີ່ສ່ຽງແລະ ທ້າທາຍຕໍ່ຄຸນະພາບຊີວິດຂອງເຂົາ ໃຫຍ່ໄປກວ່າ ທີ່ມັນສ່ຽງແລະທ້າທາຍຕໍ່ສຸຂະພາບຈິຕຂອງເຂົາ. ເຈົ້າກໍສາມາດ ລົບລ້າງທຳລາຍຈຸດມົນທົນ ຫຼື ບົມດ້ອຍ ດັ່ງກ່າວນັ້ນໄດ້ ໂດຍທີ່ວ່າເຈົ້າຍອມຮັບຢ່າງເປີດເຜີຍ ກ່ຽວກັບ ຄົນທີ່ຖືກກວດຫາສະມຸຕຖານ ໂຮກຈິຕເຫຼົ່ານັ້ນ ຢູ່ໃນບ່ອນເຮັດວຽກ ຫຼື ໃນຊຸມຊົນຂອງເຈົ້າ. ເຈົ້າຄວນຈະມີຈຸດຍືນແຕ່ພຽງໜຶ່ງດຽວໃນກາຣໃຫ້ສິ່ງໃດໆກໍຕາມ ແກ່ຄົນທີ່ບັນຫາໂຮກຈິຕ ຄືກັນກັບທີ່ຜູ້ອື່ນໆ ສົມຄວນຈະໄດ້ຮັບ - ເຊັ່ນ: ອາຊີກາຣງານ, ກາຣຂໍເຊົ່າ, ກາຣໃຫ້ບໍລິການທົ່ວໄປ ຫຼືວ່າ ກາຣເວົ້າຈາສົນ ທະນາແບບທຳມະດາໆດ້ວຍຄວາມເຄົາລົບນັບຖື- ທີ່ຊ່ວຍເຮັດໃຫ້ເຂົາຮູ້ສຶກວ່າມີຊີວິດທີ່ສົມບູນແບບແລະມີປະໂຫຍດຕໍ່ສັງຄົມ.

Funded by the voter approved Mental Health Services Act (Prop. 63). – Lao

ⁱ ສູນສຳຫຼວດຄົ້ນຄວ້ານະໂຍບາຍສຸຂະພາບ UCLA. ຄວາມຕ້ອງການດ້ານສຸຂະພາບຈິຕສຳລັບຜູ້ໃຫຍ່ ໃນຣັຖຄາລິຟໍເນັຍ. ພະຈິກ 2011.

ⁱⁱ SAMHSHA ການສ້າງເຄື່ອງມືເພື່ອຄິດເລີ່ມຫຼຸກຜ່ອນຈຸດມົນທົນຕ່າງໆພ້ອມທາງຈິຕໃຈ, 2006. ອົງກອນພັນທະມິຕ ເພື່ອຄົນຜູ້ເປັນໂຮກຈິຕ.

ⁱⁱⁱ National Alliance on Mental Illness (NAMI).

^{iv} Kessler, Berglund, Demler, Jin, Walters, Life time prevalence and age-of-onset distributions of DSM-IV disorders In the National Comorbidity Survey Replication, General Psychiatry, July 2005.

^v Wang, P., Berglund, P., et al. Failure and delay in initial treatment contact after first onset of mental disorders in the National Co-morbidity Survey Replication (NCS-R), General Psychiatry, June 2005.

^{vi} H. Harwood, A. Ameen, G. Denmeadet al, ມູນຄ່າທາງເສຖກິດກ່ຽວກັບໂຮກຈິຕ 1992 Rockville, Md NIMH 2000.

^{vii} Linda Teplinet al ການຕົກເປັນເຫຍື່ອເຄາະຮ້າຍຈາກອາດຊະຍາກັມ ໃນຜູ້ໃຫຍ່ ທີ່ມີໂຮກຈິຕຮ້າຍແຮງ: ສົມທຽບກັບ ຜົນການສຳຮວດແຫ່ງຊາດ ກ່ຽວກັບກາຣ ເຮັດໃຫ້ຕົກເປັນເຫຍື່ອຂອງອາດຊະຍາກັມ, ວິຊາຈິຕແພທ ທົ່ວໄປ, ເດືອນສິງຫາ 2005.